

דוד וקשטיין - ליבת הגלגול

בגלריית הסדנא מוצבות חמש עבודות בלבד. הן לא נועדו להרכיב תערוכה ונבחרו לסמן עיקרון ותהליך של עבודה. זהו רעיון אודות לימוד, שינוי, התהוות, והמלאכה הקשורה בקיומם. הציורים מופיעים על קירות הגלריה בלבוש של יצירת אמן אבל הגיעו למקומם לאחר שעברו גלגול עיוני ומעשי בין בוגרים למתבגרים. למסע שותפים ילדים ובני נוער, נבחרות ציירים, בתחנות אמנות ברמלה, אופקים, רהט ונצרת. ראשית המסע בשנת 1978 בסדנא לאמנות ביבנה וליבתו היא מעשה האמנות כפעולת יצירה, לימוד ושינוי חברתי.

המטרה היא לתפוס מקום חזותי ויצירתי שמשפיע על עיצוב התודעה בנקודת זמן חיונית להתפתחות האישית. לאמן יש מקום, שבדרך כלל נגרע ממנו, לצד בני נוער וילדים אשר בשל מרחק מהמרכז, מצב כלכלי וניכור תרבותי, האמנות נגרעת מהם. התהליך מפגיש בני נוער עם תכנים חזותיים המתנגשים עם תפיסת האמנות היפה. קומיקס וקריקטורות המערבים תעמולה או ציור רע הופכים את מלאכת האמנות עם האמן בסטודיו למסכת של התבוננות ולמידה. נבחרת הציור מקבלת הגדלות של דימויים ומטפלת בהם באמצעים אמנותיים. הם לומדים להעתיק את הציור לנייר באמצעות טינר, ליצור ציפורן רישום מקני במבוק, לבנות מסגרות ולהרכיב פסיפסים. הם מתערבים בדימויים המועתקים ומתמודדים במעשה עם הסתירות של עולם

הבוגרים. הסטודיו, המלאכה והאמן מקנים את כלי המשחק, את ההדמיה שמאפשרת מעורבות יצירתית במצבים מסובכים.

קיים קשר טבעי בין ציורי מתבגרים ובוגרים. פבלו פיקאסו, עבד על פני רישומי מלחמות שוורים שציירו ילדים וטען ש- "כל ילד הוא אמן, והשאלה היא כיצד להיוותר אמן כשמתבגרים". לדבריו, בצעירותו, למד לרשום כמו רפאל, אבל "נדרשו ממני חיים שלמים כדי ללמוד לצייר כילדים". המבט שילדים מפתחים ואמנים יוצרים נבחן באמנות

מקורית. המעמד שהוקנה ליצירות ילדים כשפת אמנות וכמבט ביקורתי מבטא את מקומה החיוני של האמנות כמקור לימוד והתפתחות אישית. בביטוי

החזותי טמון גרעין הקושר הכרה עצמית ותובנה חברתית והיצירה היא היסוד המחבר ביניהם. העבודות המוצגות מסמנות תהליך בו נקשרים סדנת אמן, תרבות חזותית, ויצירה של מתבגרים לכדי מקום של התנסות, לימוד ואמירה חברתית.

העבודה עם מתבגרים בסטודיו מעמתת אותם עם אחריות אסתטית ואתית, ומחוללת רגעים של תובנה ועיצוב תמונת עולם. האמנות והביטוי האישי בעולם המבוגרים אינם רק יפים וכישרוניים. התמודדות מעשית עם ביטויים ומסרים רעים בסביבת הסטודיו ולצד אמן מפנימה את המשמעות התרבותית חברתית של הביטוי החזותי. התובנות שנצברו בעבודה ובשיח עם הילדים הופכות לחלק מנקודת המבט ביצירת האמנות הבוגרת ומשמשים כעת מקור

לעבודה אישית. הגלגול הנערך בין בגרות, ילדות, והגשמה עצמית מסמן את היצירה על מפת האקטיביזם וכפעולה של שינוי.

העבודות מקרינות צהוב בוהק, עכור, מאיר ומסמא. הקרינה המאירה כשמש עולצת בציורי ילדים מכסה על שכבות של עבודות שערכו ילדים בסטודיו. ישנם כמה ביטויים שקשורים לצהוב ומותירים אותו במחוזות הקוטביים של טוב ורע. "הצהיבו או צהבו פניו" בא משורש "זהב" ופירושו "אורו פניו, זרחו פניו" שאולי קשור גם לביטוי "כי קרן עור פניו" שנאמר על משה כשירד מההר ההתגלות עם לוחות הברית. ביטוי דומה הוא "צהובים זה לזה", אך משמעותו דווקא שנאה הדדית. יש גם "התכרכמו פניו" - פניו הצהיבו מבושה, ועיתונות צהובה בה מופיעים דימויים ומידע רעים ומפתים. באזורי הדמדומים בין אמנות

למלאכה, בין בגרות לילדות, בין הילד הרע לפרא האציל, בין השוליים למרכז, בין שמרנות לשינוי. שם, בין בגרות שטרם הבשילה לבגרות שמסרבת להשלים נוצרת ליבה של גלגול פנימי.

התערוכה נערכת בגלריית הסדנא לאמנות רמת-אליהו. מאז שנת 2008 מציינת הסדנא שלושים שנות פעילות בתערוכת יחיד הנערכת אחת לשנה ומציגה אמן שלימד בעבר בסדנא. דוד וקשטיין הקים וניהל את הסדנא בשנת 1978 במשכנה הראשון ביבנה. דוד הוא תושב שיכון המזרח בראשון-לציון. בתקופת הלימודים בבצלאל, לפני הקמת הסדנא, עבד כמדריך חברתי בשכונת רמת-אליהו ויחד עם מוסה, תושב השכונה, הקים בה סוכה למכירת אבטיחים. הסוכה הייתה לחלק מפרויקט מושגי חברתי במסגרת תכנית

הלימודים בבצלאל. ליבת הגלגול נפרסת בזמן ונעה במעגלים בין רמת-אליהו,
יבנה, רמלה, אופקים, רהט, נצרת ורמת-אליהו.

עמי שטייניץ

